

Lične priče o coming out-u

Zajedno za poštovanje
LGBTIQ osoba

SADRŽAJ

Ukratko o projektu “Zajedno za poštovanje LGBTIQ osoba”

Rečnik osnovnih LGBTIQ pojmova

Šta je važno znati o coming out-u?

Odabrane priče o coming out-u:

Izlasci napolje

Nina i Ema

Naučila sam da slušam sebe

Moj mikrosvet

Uokvireno

Ukratko o projektu “Zajedno za poštovanje LGBTIQ osoba”

Brošura “Priče o coming out-u” je nastala u okviru projekta “ Zajedno za poštovanje LGBTIQ osoba“ koji je podržan od strane Kancelarije za ljudska i manjinska prava. Opšti cilj projekta je stvaranje tolerancije i razumevanja prema LGBTIQ populaciji među mladima uzrasta od 14 do 30 godina. U prvom delu projekta fokus je na edukaciji mladih kroz tehniku forum teatra na temu borbe protiv stereotipa, predrasuda, homofobije, transfobije i bifobije, kao i diskriminacije prema LGBT populaciji. Forum teatar je tehnika koja je prepoznata kao efikasna za rad na teme diskriminacije jer daje priliku publici da se stavi u "tuđe cipele", da promišlja, da deluje traženjem rešenja šta može da se promeni da do diskriminacije ne dođe, što podstiče solidarnost, empatiju, toleranciju različitosti i razumevanje drugih i drugačijih. Drugi deo projekta obuhvata kampanju, sa ciljem povećanja nivoa informisanosti među mladima o temama i izazovima koji su značajni za LGBT populaciju u Srbiji, kroz razvijanje kulture tolerancije, prepoznavanja i prihvatanja različitosti među mladima. U sklopu kampanje je raspisan javni konkurs za dostavljanje ličnih priča LGBT osoba o procesu ‘coming out-a’ porodici, prijateljima, u radnom okruženju, kao i o problematici svakodnevne egzistencije LGBT osoba, izazovima sa kojima se suočavaju, kao što su stereotipi, predrasude, nasilje i diskriminacija. Najbolje priče su izabrane od strane ALTERO tima i pet različitih priča mladih su vam predstavljene u ovoj kratkoj brošuri.

LGBTIQ osobe i dalje su uglavnom nevidljive u svakodnevnicu zbog straha od reakcije u školama, na poslu i u porodici. Mnogobrojne osobe nikada ne priznaju da se osećaju drugačije iz straha od odbijanja, fizičkog nasilja, odbacivanja u porodici i prisilno žive u heteronormativnoj matrici. Takva vrsta represije ne doprinosi kreiranju društva u kojem se poštuju vrednosti kao što su ljubav, poštovanje i solidarnost. Proces “coming out-a” nije lak te smo ovom brošuricom želeli da motivišemo mlade da promisle na ovu temu, olakšaju ovaj proces razumevanjem i prihvatanjem osoba drugačije seksualne orijentacije ili rodnog identiteta.

Rečnik osnovnih LGBTIQ pojmova

POL

Klasifikovanje na osnovu reproduktivnih organa/funkcija i genitalija na muški, ženski i interseks. Društveno prihvaćeni su samo muški i ženski.

POLNI IDENTITET

Individualno indentifikovanje po pitanju pola i polne pripadnosti, koji ne zavisi samo od pola koji je pripisan rođenjem.

ROD

Društveni konstrukt pola koji po definiciji određuje samo društvene uloge muškarca i žene, to jest osoba muškog i ženskog pola. Takođe, individualni konstrukt sopstvenog identiteta/izražavanja koji potvrđuje, negira i/ili prevazilazi društveno zadate i formirane polne i rodne uloge muškaraca i žena, kao i celu binarnu osnovu “muškog” i “ženskog”.

RODNI IDENTITET

Podrazumeva vlastitu rodnu samokoncepciju koja ne zavisi samo od pola i roda koji su pripisani rođenjem. Može biti u skladu sa društveno pripisanim definicijama u pogledu pola/roda ili ih može negirati, prevazilaziti i menjati.

SEKSUALNA ORIJENTACIJA

Emocionalna i/ili fizička privlačnost ili naklonost koja može biti prema osobama istog i/ili različitog pola. Seksualna orijentacija nije pitanje izbora. O izboru možemo govoriti ako govorimo o seksualnom ponašanju; možemo izabrati da li ćemo se (ili ne) ponašati u skladu sa vlastitom seksualnom orijentacijom, vlastitim osećanjima.

Seksualna orijentacija i seksualno ponašanje se ne smeju mešati.

HETEROSEKSUALNA OSOBA

Osoba koja ima emocionalne i/ili fizičke privlačnosti ka osobama suprotnog pola.

HOMOSEKSUALNA OSOBA

Osoba koja ima emocionalne i/ili fizičke privlačnosti ka osobama istog pola.

LGBTTIQ

Skraćenica za Lezbejke, Gej muškarce, Biseksualne, Transrodne, Transeksualne, Interseksualne i Queer osobe.

LEZBEJKA/GEJ

Osobe koje imaju emocionalnu i/ili fizičku privlačnost ili naklonost prema osobama istog pola.

BISEKSUALNA OSOBA

Osoba koja ima emocionalnu i/ili fizičku privlačnost ili naklonost prema osobama istog ili suprotnog pola.

TRANSRODNE OSOBE

Osoba čiji rodni identitet i/ili rodno izražavanje nije u skladu sa uvaženim (nametnutim) tradicionalnim rodnim ulogama. Transrodne osobe mogu biti heteroseksualne, lezbejke, gej ili biseksualne osobe.

TRANSEKSUALNE OSOBE

Osoba koja želi i ima nameru da promeni svoj pol; osoba koja je (delimično ili potpuno) modifikovala svoje telo i prezentaciju (uključuje fizičku i/ili hormonalnu terapiju), izražavajući svoj rodni i/ili polni identitet i osećaj sebe.

INTERSEKSUALNE OSOBE

Osoba koja se rađa sa polnim i reproduktivnim organima koji nisu definisani izričito kao ženski ili muški.

Interseksualne osobe su žrtve hiruških intervencija, hormonskih terapija i tabuiziranog života. U prošlosti su se interseksualne osobe nazivale hermafroditima, što je netačno i pogrdno.

QUEER

Teorija, pokret, osobnost, seksualnost, orijentacija, identitet...

Termin koji se koristi da jednom rečju opiše celu homoseksualnu, biseksualnu, transrodnu, transeksualnu i interseksualnu zajednicu kao i heteroseksualne osobe koje sebe vide ili žive svoj život van hetero-patrijahalnih normi. Ovaj termin se odnosi na konstantno izazivanje, odstupanje i prevazilaženje društvenih normi kao i preispitivanje i remećenje svega što je društveno pretpostavljeno i utvrđeno.

HOMOFOBIA

Strah, netolerancija, nasilje ili mržnja prema osobama drugačije seksualne orijentacije. Manifestuje se kao neupitna superiornost heteroseksualnosti, koju podstiču kulturne i institucionalne društvene prakse. Ta vera rađa nasilje prema ne-heteroseksualnim osobama koje se opravdava uverenjem u sopstvenu superiornost.

DISKRIMINACIJA

Diskriminacija je nejednako postupanje (bez opravdanog legitimnog razloga) prema pojedincu/ki ili grupi ljudi u poređenju sa drugima, od strane zakona, države, institucije i individua. Diskriminacija je proizvod predrasuda i stereotipa.

“Predrasude su stavovi, pojmovi i mišljenja koje pojedinci i grupe imaju, najčešće, o drugima, ali i u dobroj meri i o sebi. Predrasude se stvaraju bez pravog poznavanja činjenica i uključuju otpor prema bilo kom racionalnom objašnjenju ili uticaju”.

“Stereotip, najčešće vezujemo za ustaljena, pogrešna, iracionalna, ili poluistinita tvrđenja o drugima, što doprinosi nerazumevanju, nedijalogu među pripadnicima različitih grupa ljudi”.

Šta je važno znati o coming out-u

Coming out je stvar ličnog izbora i važno je da se osoba ne forsira da izrazi svoju seksualnost i rodni identitet ako se ne oseća spremno za taj korak. *Coming out* predstavlja doživotni proces istraživanja sopstvene seksualne orijentacije, uključujući deljenje i razmenu tog iskustva

sa porodicom, prijateljima, kolegama i kolegicama na poslu, školi, ali i sa širom društvenom zajednicom. Coming out zapravo znači složeni proces prepoznavanja, prihvatanja, izražavanja i deljenja svoje seksualne orijentacije sa drugima kao i sa – sobom. To je lični i društveni proces u kojem se osoba kreće od suočavanja preko prihvatanja do saopštavanja svoje seksualne orijentacije. Zbog mnogobrojnih stereotipa i predrasuda u odnosu na LGBT populaciju, “coming out” za njih predstavlja veliki izazov koji može izazvati emocionalne patnje. Takođe mogu strahovati da će biti odbačeni od strane porodice, prijatelja, saradnika, verskih institucija ili strahovati za svoj život da će biti meta diskriminacije i nasilja.

Termin *coming out* se pojavio početkom dvadesetog veka. Dolazi iz engleskog jezika, te se u našem jeziku počeo koristiti u skraćenom obliku. Prvobitno se koristio termin *coming out of the closet*, što u bukvalnom prijevodu znači “izlazak iz ormara”, te predstavlja prestanak skrivanja i početak prihvatanja i saopštavanja seksualne orijentacije sebi i drugima.

Biti *out* u klasičnom LGBT rečniku znači da LGBT osobe nisu više *u ormaru*: biti *out* znači konačno biti u spoljnom svetu i izvan svih isključenja i lišavanja. Možemo reći da biti *out* (*izvan*) zapravo znači biti unutra – unutar carstva vidljivog, izgovorljivog, onog što je kulturno razumljivo. Drugim rečima, *outovanje* kao takvo zapravo konstruiše *ormar* koga zapravo treba da uništi, a sebe da otkrije.

Izlasci napolje

Prvih par autovanja proplakala sam. Nikako nisam mogla da zaustavim suze u trenutku kada prijatelju/ici poveravam da me možda, eto, privlače žene. Borila sam se sa žestokom osudom svog nad-ja, sa silnim srednjoškolskim polu-autovanjima mami iz kojih sam izlazila još više povredjena i nesigurna u sebe i svoju seksualnost. Seksualnost. Glupa reč i pogrešan trag. Za mene je to uvek bila emotivnost, ključno je bilo u koga se zaljubljujem, ne sa kim želim da spavam. Želela sam da drugi razumeju moju ranjivost, moju nesigurnost i moj strah. Strah od sopstvene različitosti.

Mislim su neki od najdubljih tragova koje ljudi ponesu tokom odrastanja situacije kada su bili odbačeni i ostavljeni po strani. U svakom iskrenom kopanju po sebi dođe se do tih uspomena. Rane zarastu, ali strah od ponavljanja ostaje. Zato većina nas odraste u ljude koji izbegavaju ozbiljnije konflikte i žele da bude prihvaćeni. Naučimo da ne očekujemo mnogo i da sakrivamo sve ono što može da dovede do tih bolnih situacija. A biti nešto drugo osim heteroseksualnog je upravo takva stvar. Nešto što može da dovede do nerazumevanja, do odbacivanja.

Dugo sam bežala od toga, slutila kako stvari stoje, ali nisam želela ni sama sebi da imenujem, trudeći se da nađem opisne prideve i izmislim nove reči za svoja osećanja. Nisam mogla ni da zamislim sebe u situaciji gde sa nekim drugim pričam o tome. Kako sa drugim, kad ne mogu ni sama sa sobom. Sve se slomilo i prelomilo onda kada sam se prvi put zaljubila. I to u ženu.

Jačina tog kovitlaca koji me je potpuno obujmio nije mogla da se sakrije. Poslednje odbrane su nestale pred potrebom da se kaže istina o sebi. Potreba koju razni branitelji tradicije koji bi hteli da svi živimo u privatnim diznilendima sa blagoslovom velikog brata, navodno ne razumeju.

Duboka potreba da se udahne vazduh i bez straha saopšti nešto što leži u središtu našeg bića. Jer mi smo ono što volimo, kao što kaže pop-pesma.

A ja sam volela i prošla kroz tu prvu ljubav, onako kako svi prolaze: sa ushićenjem, osećajem da dodirujem nebo kad sam s njom, da se ulice povijaju pod našim pogledima i da ništa drugo na svetu nije važno, osim tih reči i pogleda koji prodiru duboko u moju dušu. Prepustila sam se i prvi put dozvolila da neko na takav način udje u moj život. To je promenilo sve i pobedilo mnoge strahove, ali ipak ne sve.

Čak i mnogo godina kasnije, bez obzira na sve krugove danteovskog pakla koji se prodju da bi se prokopao put do samorazumevanja, strah ostaje nešto što je duboko upisano u nas. Opet taj prokleti osećaj da smo po strani, sami i nerazumljivi. I nekakva krivica koja je tako bazično upisana u nas, da nam nema mrdanja. A ipak, borimo se. Ne damo se. Jer, uporedo sa strahom, rastu i naše snage. Ljubav i briga uspevaju da nadjačaju prepreke. Imam prijatelje koji me razumeju i podržavaju, čak i ako sami nisu prošli kroz coming out. Prošli su kroz nešto slično: borbu sa sobom i potrebu da otkriju i podele sa dragim ljudima istinu o sebi. Zato i mogu da me razumeju i da zajedno sa mnom grade nov način razumevanja i brige, gde nismo svi jednaki zato što smo isti, već zato što se isto volimo.

Anonimna autorka, Beograd

Nina i Ema

Bilo je to u petom razredu osnovne škole. Učiteljica je na samom početku časa uvela devojčicu u razred i rekla da je ona naša nova učenica. Devojčica je razvukla širok osmeh, i nasmejala se i svojim krupnim očima, i rekla: "Zdravo, ja sam Nina". Sećam se da sam se da sam se osetila kao kad vas učiteljica prozove da odgovarate, a vi niste spremni: odsekle su mi se noge i nešto me je zbolelo u stomaku. Prve dve godine, sve do sedmog razgreda se uopšte nismo družile. Ja sam je izbegavala, jer kad god bi ona bila blizu, osećala sam se čudno: sve misli bi mi odjednom nestale, bol u stomaku se vratio, a noge bi mi klecale. Nisam znala zašto se tako osećam, ali mi je bilo jasno da se tako ne osećam prema svojim drugim drugaricama iz odeljenja. Nešto u vezi toga kako sam se osećala u vezi sa njom me je plašilo. Kao da...ako joj priđem, više neću moći da odem. I to me je prestravljalivalo.

Ne sećam se tačno kada, ali mislim da je to bilo u osmom razredu osnovne, ali smo počele da ćaskamo. Ona bi prišla i začikavala me, šalila se nešto ... a to je, kao što će se pokazati kasnije u mom životu, definitivno najbolji način da mi se priđe: razigrano i kroz šalu. Ja sam tako nekako spustila gard, i počela da zbijam šale sa njom, i sećam se da sam se osećala kao da se ona i ja nalazimo zajedno u nekoj sopstvenoj energetskej lopti, i da je ceo svet van toga.

Postepeno smo počele da dolazimo jedna kod druge kući, da zajedno gledamo filmove, prespavljujemo jedna kod druge, i sećam se da smo se jedno veče prosto poljubile. Sećam se da mi je srce lupalo jako i da sam bila jako srećna, ali i jako tužna i uplašena, jer sam odgajana prilično patrijarhalno, u jako religioznoj porodici. Odmah sam pomislila kako bi se sigurno mama i tata zgrozili da me vide...da bi me se odrekli...isterali me iz stana...tako da sam odlučila da im ništa ne govorim. Da nikome ništa ne kažem.

Nina i ja smo postale najbolje drugarice. Pričale bismo satima, što uživo, što telefonom. Sećam se, to je bilo vreme restrikcija struje. Nestane struje po nekoliko sati, i čim se to desi, ona pozove mene, ili ja nju, i telefoniramo satima. Sad sa ove distance, razmišljam koliko je to bilo simbolično. Razgovor "u mraku". Kao što je i moj život tada, i godinama kasnije bio mučno skrivanje, zbog straha od odbacivanja. Ne samo pukog odbacivanja, već pre svega fizičkog porodičnog nasilja, sa kojim sam imala dosta iskustva. Verujte mi, nije prijatno. I ostavlja duboke rane.

Elem, Nina je postala moja najbolja drugarica. Osoba koja me najviše poznaje, na celom svetu. I ja nju. Sve mi je kod nje bilo lepo: način na koji se smeje, način na koji hoda; kako uklapa 10 boja koje uklopljive nisu, kako govori, kako razmišlja. Imale smo srodne poglede na svet i interesovanja. Trebalo je vremena da ja prihvatim da je volim i da me baš briga šta će ko da kaže, i da izađem na kraj sa internalizovanom homofobijom, koju sam pokupila slušajući razne homofobične poruke u porodici i okruženju. Ali za mene tada, kao i sada, ljubav je bila jača od straha. Tako da smo se Nina i ja smuvale, i ja ostale zajedno u vezi narednih 9 godina.

I danas, sa ove distance, kada više nismo zajedno, ja osećam duboku zahvalnost, jer sam odrastala sa nekim koga sam volela do beskraja i nazad i ko me je voleo do beskraja i nazad. Jer mi je prvo ljubavno iskustvo bilo sa nekim u koga sam bila zaljubljena i koga sam volela. I to je postavilo standard za moje naredne veze. Moj odnos sa Ninom je za mene bio siguran i bezbedan dom kome sam uvek mogla da se vratim.

Nina je bila devojčica. Rekli bi lezbejka. Možda buč lezbejka. Ali ne. Nina je zapravo bila trans muškarac: osoba kojoj je rođenjem dodeljen ženski rodni identitet, ali se zapravo ne doživljava kao žena. Mislim da je Nina, makar Nina koju sam ja poznavala, sebe doživljavala i kao muško i kao žensko, i ni jedno. Danas imamo naziv za to u našoj zajednici, odnosno naziv postoji odavno ali nismo ga znale. Queer osoba. Rodno nekonformirajuća osoba. U to vreme, nismo znale ni da postoji zajednica, ni da postoje neke druge osobe koje su lezbejke, gej muškarci, trans, queer osobe. Mislile smo da smo to samo ona i ja takve: Nina i Ema što se vole. I na kraju, samo nam je to i bilo važno.

Ema, Beograd

Naučila sam da slušam sebe

Meni je sve u ovom svetu nelogično i zbrkano. Ne razumem zašto treba da govoreći o svojoj seksualnoj orijentaciji prvo nastupim sa argumentima da je normalno da se voli osoba istog pola i da se pozovem na 1990. godinu kada je Svetska zdravstvena organizacija homoseksualnost skinula sa liste bolesti. To me umara. Razmišljam koliko još godina treba da čekamo da nam se prestane govoriti kakvi treba da budemo i koga da volimo. U mašti smišljam napitak sa mističnim začinima, sa malo lavande, matičnjaka, gloga i valerijane, koji bih popila i probudila se za 100 godina. Ponekad imam pritisak u ušima kao kada ronite u moru na većim dubinama. Pritisak u ušima se javlja kad krenu pametovanja šta je “normalno“ ponašanje. Volela bih da je jednostavnije, a nije.

Na početku srednje škole sam shvatila da se zaljubljujem u devojke, ali sam mislila da je to samo faza. Razmišljala sam „ Ja sam možda samo biseksualna“ ... Osećala sam se čudno sa svim svojim osećajima, mislima i fantazijama. U školi sam bila povučena i gledala sam svoja posla. Važno mi je bilo da budem nevidljiva. Nikada nisam volela da sam u centru pažnje. Ne znam da li je to zato što sam povučena ili zato što mi je bilo lakše da se skrivam pod sopstvenim oklopom. Volela sam najviše da crtam, pišem i slušam muziku. Pomoglo mi je što sam čitala o istopolnoj orijentaciji na internetu i lične priče su me u jednom trenutku ohrabrile da prestanem sebi da poričem ko sam. Jedva sam čekala da prođe ta poslednja godina srednje škole i da upišem fakultet. Jedva sam čekala da se preselim u veći grad. Jedva sam čekala da upoznam osobe koje su kao ja. Jedva sam čekala da imam po prvi put devojku.

Imala sam potrebu da pričam o sebi da otvorim moj oklop. Plašila sam se ako kažem drugarici sa kojom provodim najviše vremena da će me i ona odbaciti, da ću biti usamljena. Plašila sam se da će posle svima u razredu pričati o meni. Opet ona je bila osoba kojoj sam u tom trenutku najviše verovala. Par puta sam pokušala da joj kažem pa odustala jer kao da mi se jezik svezao u čvor.

Konačno sam smogla snage i rekla joj da je istina ono oko čega su me zezali u školi, da sam

lezbejka. Očekivala sam da će da se zbuni, da će da prestane da se druži sa mnom, da će se uplašiti, da će svima reći, što se nije desilo. Na kraju rekla mi je : „Pa ja sam već to predosećala, drago mi je da si mi rekla i pusti budale neka pričaju šta hoće. Ja sam uz tebe“ . Izgubila sam nevidljivost, ali dobila sam najbolju drugaricu sa kojom sam mogla sve da delim.

Došla sam na studije u Beograd. Kroz mnoga dešavanja, seminare, druženja, sazrevao je moj lezbejski identitet. Posle razmene mnogobrojnih iskustava, meni je postalo udobnije u svojoj koži. Sada zna većina mojih prijatelja. Lakše dišem od kako sam se preselila u veći grad. Želim da jednom kažem i roditeljima, ali sada nisam još spremna za taj korak. Obuzima me strah i tuga kad pomislim kako bi oni mogli da reaguju. Mislim da bi osećali krivicu i sramotu što im dete nije “normalno“.. Sada jedino znam da hoću da uživam u studentskim danima. Ne mogu sada da brinem o njihovim reakcijama i kako je najbolje da im saopštim da gajim osećanja samo prema ženama. Mislim da svako od nas treba da sam odluči kada i pred kim želi da otvori svoj oklop ako ga ima.

Meni je i dalje sve u ovom svetu nelogično i zbrkano. Ne razumem zašto moram objašnjavati da je moje pravo koga ću da volim. I dalje nekad imam pritisak u ušima kad krenu pametovanja šta je normalno ponašanje, a šta nije. Želim da jednom pokušam da roditeljima otkrijem i taj deo moje ličnosti vezan za seksualnost. Želim da ne očekuju od mene tradicionalnu srpsku svadbu i da me prihvate kakva jesam. Nisam za coming out porodici po svaku cenu jer nisam dovoljno jaka da saopštim istinu roditeljima. Mene bi to sada slomilo u sitne komade i ne bih imala snage da se pokupim.. Naučila sam da slušam sebe. Naučila sam da nekim ljudima ne vredi objašnjavati da homoseksualnost nije bolest, da neće dovesti srpsku naciju do izumiranja i da je seksualnost samo jedan deo naše ličnosti. Naučila sam da pravi prijatelji ostaju. Naučila sam je za mene važno i da delim svoja lična iskustva i da slušam tuđa. Naučila sam da je lepo biti svoj i to me čini srećnom.

Ivana, Lazarevac

Moj mikrosvet

Nisam dugo pisala, a pišem često. Pisanje mi daje siguran prostor, gde neke stvari mogu pre da napišem nego da izgovorim I onda se kroz tekst prvo sa njima suočim. Razmišljam danas u kakvom ćemo društvu živeti 2050. godine. Bliže smo njoj nego vremenu kada su ljudi zbog želje da žive drugačiji život u odnosu na ono što se tada smatralo normalnim završavali na elektrošokovima, u zatovru i bili imenovani kao bolesnici. LGBT pokret je širom sveta zalaganjem i borbom mnogih ljudi dao prostor da budemo gde smo danas. Gde sam JA danas kada sam sela ponovo da pišem razmišljajući o sopstvenom iskustvu? Ono što znam je da jesam na mestu gde želim da živim drugačiji život u odnosu na ono što se smatra normalnim, ali da zbog toga me niko neće tretirati elektrošokovima. Društvo napreduje i način na koji te tretiraju je manje fizički bolan, te napredak dovodi do toga da se pažljivije biraju načini kontrole I ispravljanje u normalnost. Danas je to magična pilula, lek koji rešava sve problem, prošle godine su ga odobrili. Nemam seksualnu želju ili makar ono što društvo vidi kao seksualnu želju. Biram da živim drugačiju svakodnevicu i za to postoji lek koji je tu da mi pomogne da se uklopim u normalnost. Moja današnja razmišljanja bila su na tragu toga šta će i ko će za 35 godina propisivati kao poželjno da bi bio priznat i da bi tvoj život bio validan. Ono što znam je da osim mene mnogi od mojih prijatelja i prijateljica vide svoje emotivno ispunjenje izvan onoga što se smatralo normalnim u vreme elektrošokova, ali i danas u LGBT krugovima. Ono što postoji je osećaj da želiš nešto drugačije, ali istovremeno i potreba da osmisliš kako pored svih društvenih prepreka da uspeš u tome, da misliš ono što je nemislivo, nemislivo za većinu, ali ne i za tebe. Želja da se prevaziđu podele koje stvaraju vrednovanje emotivnog i seksualnog. Potreba da pronađeš neku družinu sa kojom ćeš stvoriti taj mikrosvet, onu koja te inspiriše da rasteš i da zavoliš sebe u svim svojim stanjima i oblicima, tako nedefinisanog, da ne patologizuješ sopstvene želje jer društvo to kaže, da ne preispituješ potrebom da kada bi popio magičnu pilulu, tvoj nedostatak ne bi postojao i bio bi savršeno uklopljen u ono što u stvari smatraš pogrešnim društvom. Krivicu jer i kada nađeš ekipu si svestan da ti je ona dostupna jer si rođena i živiš u

Beogradu i jer si imala prostora da sve to istražuješ i pitaš se koliko ima usamljenih ljudi rasutih po Srbiji koji imaju osećaj nedostatka u svojoj punoj potpunosti i celini. Trebalo bi da pišem, osećam olakšanje, a i patetičnu nadu da će mnogo manje njih za tih 34 godina imati potrebe da se nosi sa pritiscima i pitanjima kojima danas sebe mučim. Osećam se kao misice koje žele mir u svetu u svojoj patetici, ali ako treba nosiću se sa indetitetom patetične, na taj pristajem.

Sanja, Beograd

Uokvireno

Upoznala sam je sasvim slučajno, na nekom rođendanskom pikniku zajedničke drugarice. „Ona je kvir“, rekla mi je drugarica sa osmehom. „Neodređenog roda“, dodala je. Pritom nije ni iz Srbije, iako ovde živi već par meseci. Dolazi iz jedne od zemalja trilog zapada i liči na malo korpulentnijeg Džastin Bibera.

Skontale smo se odmah. Sličan pogled na svet i humor. Mnoštvo zajedničkih referenci. Prijateljstvo na prvi pogled. Dopisivanja, vidjanja, duge šetnje na Adi. Nisam pitala, nije mi to običaj, sačekam da se osoba sama otvori kada želi. Taj trenutak došao je malo kasnije u druženju, kad je bilo jasno da su mostovi razumevanja sagradjeni. Ne želi da se zatvara u unapred omeđene rodne okvire. Oseća se drugačije i tako je od puberteta. Ne definiše se, jednostavno jeste, ali ako mi je lakše, mogu da je oslovljavam u ženskom rodu, svejedno joj je. Ime joj se završava na A, stoga mi je bilo logičnije da upotrebljavam ženski rod. Ionako smo razgovarale na engleskom, gde razlike u pridevima nema.

Divila sam se njenoj sposobnosti da bez napora bude to što jeste. Beskompromisnosti u postojanju i pojavi. Nosila je steznik za grudi, kratku kosu i mušku odeću, ali njene nežne crte lica i širi kukovi upadali su u oči. Ljudi su reagovali zbunjeno i zagledali je ispod oka. Nije se obazirala, nije se ljutila, iako je više puta doživela da bude upitana nije li slučajno ušla u pogrešan WC. Nije posećivala “opasna” mesta, ali u homofobičnoj zemlji svako javno mesto za ljude van rodnih matrica može biti opasno. Jednom kada me je posećivala, zamolila sam je da ne nosi steznik i ako može, da dodje u “femininijem” izdanju. Nisam znala kako će moja mama reagovati kad je vidi, njena generacija ima znatno konzervativnije stavove. Moja drugarica pojavila se obučena kao i uvek, u svom gender-bender hipsterskom izdanju, rekavši mi usput, da

ni zbog koga ne želi da se pretvara, a ja sam dobila jednostavnu lekciju o autentičnosti i poverenju u sebe koje može da pobedi strah.

Kada je napustila Srbiju, ostale smo u kontaktu. Prošla je razne faze od tada, od uzimanja testosterona i uživanja u sopstvenoj muževnosti do odluke da sa tim prestane jer ne želi da se odrekne svoje ženske strane. Još uvek dopušta sebi da bude neodređena i da pripada više nego jednoj kategoriji i ne plaši se da tako hoda kroz život. Poput trans osobe u filmu "Taking Woodstock": "Ja znam šta jesam, a to pojednostavljuje stvari za sve ostale, zar ne?"

Anonimna autorka

PROJEKAT “ ZAJEDNO ZA POŠTOVANJE LGBTIQ OSOBA” je deo projekta

Kancelarije za ljudska i manjinska prava

"Stvaranje tolerancije i razumevanja prema LGBT populaciji u srpskom društvu"

ALTERO

**ASOCIJACIJA ZA LIČNI TRENING,
EDUKACIJU, RAZVOJ I OSNAŽIVANJE**